

FONETYKA 语音

1. Podstawowe zasady wymowy w transkrypcji *Pīnyīn* 拼音 (z pominięciem tonów)

Nagłos (pierwszy dźwięk sylaby)

Pinyin	Wymowa polska	Przykład sylaby w jęz. chińskim
w	ł	wo <to>
y	j/i	yi <i>
z	dz	zi <dzy>
c	cs	ci <csy>
s	s	si <sy>
j	dzi	ji <dzi>
q	ćsi	qi <ćsi>
x	Si	xiao <siao>
zh	dż	zhong <dżung>
ch	czh	chuan <czhuan>
sh	sz	sheng <szeng>
r	Połączenie ż i ang. r	ruo <ż/ ru>

Wygłos (druga część sylaby)

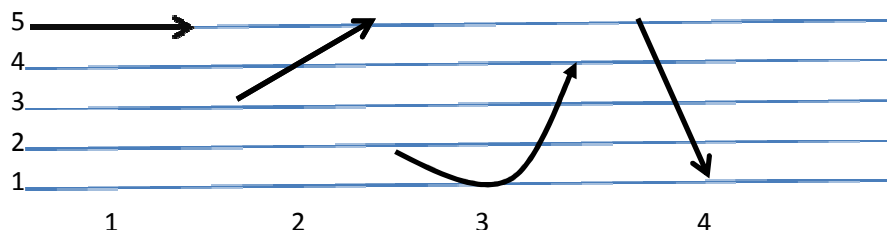
pinyin	wymowa polska	Przykład sylaby w jęz. chińskim
ong	ung	dong <dung>
lan	jen	tian <tjen>
üe	jł(ü)e	yüe <jł(ü)e>
üan	jł(ü)e (otwarte długie 'e')	yüan <jł(ü)en>
ün	jł(ü)en (bardzo krótkie 'e')	yün <jł(ü)en>
er	ar (angielskie 'r')	er <ar>
ui	uej (bardzo krótkie 'e')	dui <duej>
un	uen (bardzo krótkie 'e')	dun <duen>

Ponadto:

- ü - niemieckie ü lub francuskie u (ale mniej twarde)
- i po zh, ch, sh - <y> (np. zhi <dży>; chi <czhy>; shi <szy>)
- bo - <bło>; po <pło>
- ng – angielskie <ng>

2. Tony

Przebieg czterech tonów w pięciostopniowej skali wysokości dźwięku

W języku chińskim występują cztery tony :

- pierwszy (równy)
- drugi (wznoszący)
- trzeci (opadająco-wznoszący)
- czwarty (opadający)

(ostatnia sylaba w niektórych słowach wymawiana jest niekiedy bez tonu - tzw. ton lekki)

- Ton równy umiejscowiony jest w górnej granicy rejestru naturalnej skali głosu osoby mówiącej. Czas trwania samogłoski jest dłuższy niż przeciętnie.
- Ton wznoszący rozpoczyna się w połowie pięciostopniowej skali wysokości dźwięku i kończy się minimalnie ponad poziomem tonu wysokiego. Czas trwania jest krótszy niż przeciętnie.
- Ton falujący łagodnie opada do możliwie niskiego poziomu rejestru. Czas trwania jest znacznie dłuższy niż przeciętnie.
- Ton opadający zaczyna się w górnej granicy rejestru, a kończy na niższym poziomie. Czas trwania jest znacznie krótszy niż przeciętnie.

W poszczególnych tonach względna długość samogłoski kształtuje się następująco: ton drugi i czwarty wymawiane są szybko (samogłoski brzmią krócej), ton pierwszy i trzeci to tony długie (samogłoski brzmią dłużej).

Tony w chińskiej transkrypcji pinyin zaznacza się zawsze nad samogłoską, odpowiednio kreską równą, skośną ku górze, łamaną i skośną ku dołowi, np. 中 *zhōng*, 孩 *hái*, 我 *wǒ*, 不 *bù*

W języku chińskim wymawianie słów w odpowiednich tonach jest niezwykle ważne ponieważ błąd w użyciu tonu może doprowadzić do nieporozumień.

温 *wēn* ciepły

闻 *wén* wąchać

吻 *wěn* całować

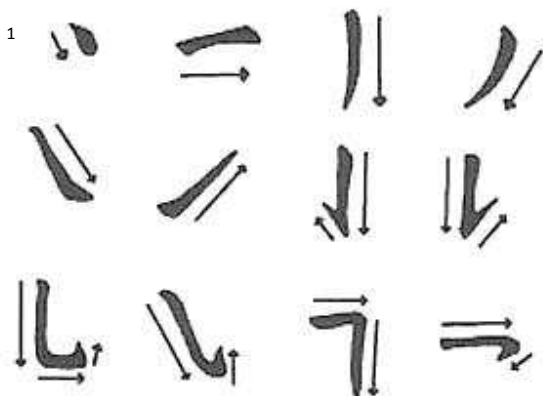
问 *wèn* pytać

W niektórych przypadkach można wręcz zwyzywać kogoś zamiast zadać niewinne pytanie.

PISANIE ZNAKÓW 汉字写法

1. Podstawowe kreski w znakach chińskich :

2. Kolejność pisania kresek w znaku jest ściśle określona, m.in.:

- z góry do dołu   冂 冂 冂 冂 冂 冂 冂 冂 冂 冂 冂 冂

- od lewej strony do prawej   彳 彳 彳 彳 彳 彳 彳 彳 彳 彳 彳 彳

- najpierw pozioma kreska, potem pionowa   一 十

- kreski otaczające dany element przed kreskami w jego środku

| 冂 冂 冂 冂 冂 冂 冂 冂 冂 冂 冂 冂

- kreska środkowa przed elementami symetrycznymi   冂 冂 冂

- kreska opadająca w lewo poprzedza kreskę opadającą w prawo   冂 冂

Są to reguły ogólne, od których występują wyjątki. Na wczesnych etapach nauki pisanie kresek budujących znaki jest niezwykle ważne. Ułatwia zapamiętywanie znaków i ich kojarzenie, pozwala na szybkie postępy w wyglądzie pisanych znaków (proporcje elementów, estetyka), umożliwia pisanie i czytanie pisma odręcznego oraz wyszukiwanie w słownikach znaków o nieznanym wymowie.

Więcej typów kresek na stronie: [http://en.wikipedia.org/wiki/Stroke \(CJK character\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Stroke_(CJK_character))

NOWE SŁOWA 生词

你好 *nǐhǎo* dzień dobry, cześć (do jednej osoby, o każdej porze dnia)

➤ 你 *nǐ* ty

➤ 好 *hǎo* dobrze

再见 *zàijiàn* do widzenia

➤ 再 *zài* ponownie, jeszcze raz

➤ 见 *jiàn* widzieć

色 *sè* kolor

➤ ... (np. 红)+ 色 = czerwony kolor

红 *hóng* czerwony

蓝 *lán* niebieski

绿 *lǜ* zielony

黄 *huáng* żółty

黑 *hēi* czarny

白 *bái* biały

妈妈 *māma* mama

爸爸 *bàba* tata

PRZYDATNE LINKI

- <http://www.instytutkonfucjusza.pl/> strona Centrum Języka i Kultury Chińskiej UJ „Instytut Konfucjusza w Krakowie”
- http://www.archchinese.com/chinese_english_dictionary.html słownik angielsko-chiński z animacjami, pokazującymi kolejność pisania kresek w danym znaku
- <http://www.mdbg.net/chindict/chindict.php?page=chardict> słownik angielsko-chiński, w którym znaki można wpisywać za pomocą myszy
- <http://www.pin1yin1.com/> po wklejeniu znaków pokazuje się ich zapis fonetyczny
- <http://www.shufawest.us/language/tonedrift.html> program służący do ćwiczenia tonów
- <http://www.zhongwen.com/> rozbudowana strona do nauki chińskiego (po angielsku)
- <http://www.chiny.pl/> strona o kulturze chińskiej
- <http://www.chinese-learner.com/write-chinese/learn-write-chinese-create-practice-sheet.php> strona do tworzenia kartek do ćwiczenia pisania znaków